

Om View From a Window

Gunvor Nelson ringer mig. Det är början av år 2020 och pandemi. Hon fyller snart 90, kan inte resa från Kristinehamn i Värmland till Stockholm där hon har en övernattningslägenhet.

Hon har börjat filma ut genom sitt fönster från andra våningen på Kronobergsgatan, men inte hunnit så långt. Hon undrar om vi kan slutföra filmen tillsammans. Det blir hennes sista säger hon. Vi bor båda i Värmland, dit vi återvänt efter många år på andra platser och har mötts hastigt vid olika tillfällen ända sen jag var barn. Som tjugoför år när jag gjorde mina första försök till filmer var Gunvor en stor förebild, inte minst för hennes egensinnighet och fria förhållningssätt till konsten, hennes integritet och känsla för detaljer, rytm och stämningar. Hon såg en av de första filmerna jag gjorde och berättade att hon tyckte om den. Jag var så full av tvivel på mig själv och ibland kan det ha en avgörande betydelse att bli sedd precis i rätt ögonblick. Gunvor påminde mig om vikten av att gå sin egen väg, att det inte finns några formulerade att följa, att varje film har sin egen form.

Hon ger mig nycklarna till sin lägenhet i Stockholm och förtroendet att vistas där och använda hennes kamera. Hon ger mig ramarna, bokstavligen; ett fönster, en utsikt över en park. Arbetsrummet med ett gammalt klippbord, mängder av filmrullar, 35 mm, 16 mm, böcker, konst på väggarna.

Jag tycker om att stå där i fönstret och se ut över bergsparken med slingrande gångvägar, en förskola, en begravningsplats, två parkbänkar, en pissoar, en parklek, stora vackra träd. Doften i hennes lägenhet, stämningen. Jag lär känna hennes lilla utsnitt av världen, människorna som rör sig där. Ser hur träden tappar sina löv, hur snön faller och hur växtligheten åter tar fart efter vinterns dvala. Hur människorna rör sig i olika tempo beroende av årstid och temperatur. Alla på väg någonstans. Passerar varandra ett kort ögonblick i en slumpmässig koreografi. Barn som åker pulka, människor som går ut med sina hundar, soporna som töms, vägen som lagas, mat som levereras, postbilen som passerar samma tid. Jag står i timmar, ibland mitt i natten eller tidig morgon. Med en enda begränsad yta. Ögonblick av liv som pågår i ett konstant flöde. Cykliskt. Tidens gång. Människorna som rör sig uppför och nedför berget som i en koreografi. Och ibland är parken helt tom.

Vi ses flera gånger i hennes hem i Kristinehamn. Jag sover över på bäddsoffan i den stora ateljén i källaren. Vi äter avokado, dricker frystorkat pulverkaffe och går igenom allt råmaterial tillsammans. Går promenader och pratar om våra familjer, kärlek, relationer och Gunvor berättar om sin barndom och uppväxt. Hon berättar om sitt liv, frågar mycket om mitt. Vi kommer under arbetet att bli nära vänner och jag lär känna nya sidor hos henne, lager på lager. Gunvor visar sig vara en av de roligaste och mest genuint nyfikna människor jag träffat. Och trots att kroppen ibland är svag eller gör ont så är hennes röst alltid klar och vaken. Jag ser in i hennes ansikte. Så öppet och transparent. Ser tidlöshet. Ett ansikte som rymmer alla åldrar. Hon kan inte förstå sig, inte dölja vad hon känner eller tänker. Vi pratar om smak, musik vi tycker om, det som rymmer både skönhet och svärta, hon berättar om olika nyanser av färgen blå som hon uppskattar.

Hon föreslår att vi klipper två årstider var. Hon vill ha vinter och vår, jag får sommar och höst. Det ska kännas som att det är någon därinne i lägenheten, en konstnär som arbetar och är upptagen av sin konst medan livet utanför fönstret pågår. Någon som lyssnar på musik ibland. Vi ser på människorna i parken med kärlek, lägger märke till nya detaljer varje gång vi går igenom materialet. Ett utsnitt av världen – ett mikrokosmos. Jag har lånat ut mina ögon till Gunvor säger hon. Jag var där när hon inte kunde. Jag tänker att allting börjar i vårt eget förhållningssätt och perspektiv, hur vi ser eller inte ser på människor omkring oss. Det personliga är politiskt.

Sara Broos